

Finavian lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi vetymarkkinalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/13206/2023

Finavia Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi vetymarkkinalaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi. Finavia pitää esityksen tavoitteita – luoda Suomeen vetymarkkinaa koskeva lainsäädäntö ja panna täytäntöön EU:n kaasumarkkinapaketin velvoitteet – perusteltuina ja kannatettavina. Lentoasemayhtiönä Finavia tukee toimia, jotka edistävät energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista sekä vetytalouden kehittymistä Suomessa.

Vaikutukset Finaviaan ja lentoasemiin

Finavian tulkinnan mukaan esitys ei tuo välittömiä suoria velvoitteita Finavian nykyiseen lentoasematoimintaan. Finaviasta ei nykyisten tai lähiajan suunniteltujen toimintojen perusteella tulisi vetyverkonhaltijaa tai muuta vetymarkkinalain tarkoittamaa säänneltyä toimijaa. Jatkovalmistelussa olisi kuitenkin tärkeää täsmentää rajanvetoa tilanteissa, joissa lentoasema-alueelle rakennetaan paikallista vedyn varastointi-, tankkaus- tai jakeluinfrastruktuuria.

Finavia arvioi lakiesityksellä olevan strategista merkitystä ilmailualan näkökulmasta. Vety voi olla tärkeä osa lentoasemien tulevaa energiankäyttöä – esimerkiksi maahuollinnan kalustossa ja mahdollisesti pidemmällä aikavälillä lentopolttoaineissa. Finavia on jo pilotoinut vetyä Helsinki-Vantaan lentoasemalla talvikunnossapidon ajoneuvon energianlähteenä ja vetyteknologian hyödyntämistä lentoasematoiminnoissa seurataan ja tutkitaan jatkossakin. Finavia pitää tärkeänä, että lainsäädäntö mahdollistaa uusien vetyhankkeiden sujuvan toteutuksen.

Keskeiset huomiot

- **Joustavuus kasvavalle vetymarkkinalle:** Finavia painottaa tarvetta säilyttää sääntelyn joustavuus vetytalouden alkuvaiheessa. Esitys sisältää tarkoituksenmukaisesti siirtymäjärjestelyjä (vuoden 2033 alkuun saakka), mikä mahdollistaa kehittyvien vetymarkkinoiden joustavan käynnistymisen. Finavia tukee tätä lähestymistapaa ja katsoo, että joustojen avulla esimerkiksi rajatulla maantieteellisellä alueella toteutettavat vetypilotit ("vetylaaksot") voivat edetä ketterästi myös mahdollisesti lentoasemien alueilla tai tuntumassa.
- **Paikalliset vetyratkaisut lentoasemilla:** Finavia korostaa, että lentoasemilla tapahtuva vedyn tankkaus sekä siihen välittömästi liittyvä paikallinen varastointi tulisi lähtökohtaisesti nähdä loppukäytön ja liikenteen tankkausinfrastruktuurina silloin, kun järjestely palvelee lentoasema-alueen liikkuvaa kalustoa eikä muodosta avointa

vetyverkkoa tai markkinaehtoista vedyn toimitusta verkon kautta. Tämä tarkoittaa, että lentoasemayhtiön tai sen kumppaneiden järjestämät vetypolttoaineen jakeluratkaisuita lentoasemilla ei tulisi rinnastaa vetymarkkinalain mukaiseen siirto- tai jakeluverkkotoimintaan verkonhaltijavelvoitteineen. Tämä ei luonnollisesti rajoita muun turvallisuus-, kemikaali-, pelastus- tai työturvallisuussäntelyn soveltamista.

- **Ilmailun päästövähennykset ja Power-to-X:** Finavia nostaa esiin vetymarkkinan myönteiset kerrannaisvaikutukset ilmailun päästövähennyksiin. Vety on keskeisessä roolissa kestävien lentopolttoaineiden (SAF/eSAF) tuotannossa osana Power-to-X-teknologioita. Toimivat vetymarkkinat tukevat näiden polttoaineiden saatavuutta ja kilpailukykyä, mikä edistää lentoasemien ja lentoyhtiöiden pitkän aikavälin ilmastotavoitteita. Finavia pitää tärkeänä, että vetymarkkinalainsäädäntö ja siihen liittyvät ohjauskeinot tukevat tällaisia innovatiivisia ratkaisuja ja mahdollistavat monipuolisen vetytalouden kehityksen kuten vedyn saatavuuden, toimitusvarmuuden ja kilpailukykyisen hintatason myös liikenteen sektorilla.
- **Yhteistyö ja tulevat tarpeet:** Finavia suhtautuu erittäin myönteisesti viranomaisten sekä energia-alan toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön vetyratkaisujen kehittämisessä lentoasemaympäristöön. Finavia korostaa tarvetta seurata jatkossa vetymarkkinoiden kehittymistä myös ilmailun näkökulmasta – esimerkiksi mikäli vedyn jakeluverkostojen laajentaminen lentoasemille tulee ajankohtaiseksi.

Yhteenveto

Finavia pitää vetymarkkinalainsäädäntöä kokonaisuudessaan tarpeellisenä ja hyödyllisenä avauksena Suomen vetytalouden edistämiseksi. Lentoasemien kannalta lakiluonnos ei tuo uusia velvoitteita, mutta luo suotuisat puitteet vetyratkaisujen kehittymiselle myös ilmailualalla. Lain tulee mahdollistaa lentoasemaympäristössä vedyn käytön kokeilu, käyttöönotto ja myöhempi skaalautuminen ilman suhteetonta verkkosäätelyä samalla turvaten syrjimätön markkinoille pääsy, toimitusvarmuus, turvallinen infrastruktuurikehitys ja yhteensopivuus liikenteen päästövähennystavoitteiden kanssa.

Finavia tukee esitystä ja erityisesti siinä esitettyjä joustoja ja kokeilumahdollisuuksia. Finavia korostaa vielä, että lainsäädännön soveltamisessa on huolehdittava ilmailun erityispiirteiden huomioimisesta – lentoasemat ovat potentiaalisia vetytalouden solmukohtia, joten säntelyn tulee mahdollistaa lentoliikenneinfrastruktuurin osallistuminen vetytalouteen ilman tarpeetonta hallinnollista taakkaa tai ennenaikaista verkkosäätelyä.